

ע"פ 241/17 - פלוני נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 241/17

לפני:

כבוד השופט נ' הנדל
כבוד השופט ד' מינץ
כבוד השופט א' שטיין

המערער:

פלוני

נגד

המשיב:

מדינת ישראל

ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי חיפה
מיום 30.11.2016 בתיק תפ"ח 14633-09-15
(הנשיא ר' שפירא והשופטים א' אליקים, ס"נ, ות'
נאות-פרי)

תאריך הישיבה:

א' באייר התשע"ט (06.05.2019)

בשם המערער:

עו"ד גיימן דמיטרי

בשם המשיב:

עו"ד סיגל בלום

פסק-דין

הערעור

1. לפנינו ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי חיפה בתפ"ח 14633-09-15 (הנשיא ר' שפירא והשופטים א' אליקים, ס"נ, ות' נאות-פרי), אשר הרשיע את המערער בניסיון לרצח, עבירה לפי סעיף 305(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין), ובתקיפה הגורמת חבלה ממשית בנסיבות מחמירות, עבירה לפי סעיפים 380 ו-382(ג) לחוק העונשין, וגזר עליו את העונשים הבאים: 15 שנות מאסר בפועל; 12 חודשי מאסר על תנאי לבל יעבור עבירת אלימות מסוג פשע בתוך 3 שנים מיום שחרורו מבית הכלא; וכן 6 חודשי מאסר על תנאי לבל יעבור עבירות אלימות מסוג עוון בתוך 3 שנים מיום שחרורו מבית הכלא. כמו כן חייב בית משפט קמא את המערער לשלם לנפגעת העבירה (להלן: המתלוננת) פיצוי כספי בסך של 50,000 ש"ח.

הערעור מופנה אל הכרעת הדין ואל גזר הדין. המערער טוען כי מן הדין לזכותו מן העבירות בהן הורשע זיכוי מלא או חלקי; לחלופין, מבקש הוא כי נקל בעונש המאסר שהוטל עליו לריצוי בפועל, שכן, לדבריו, בית משפט קמא החמיר עמו יתר על המידה בקבעו כי עליו לרצות 15 שנים מאחורי סורג ובריח.

ההליך קמא

2. ביום 8.9.2015 הגישה המדינה נגד המערער כתב אישום המכיל שני אישומים. האישום הראשון ייחס למערער ניסיון לרצח, ואילו האישום השני האשימו בתקיפה הגורמת חבלה ממשית בנסיבות מחמירות. המעשים המיוחסים למערער באישום השני קדמו לניסיון לרצח בו הוא הואשם באישום הראשון. כדי להבין את השתלשלות העניינים כדבעי, ראוי לתארם בסדר כרונולוגי; ועל כן אדבר תחילה על האישום השני, הפחות חמור, כפי שעשה גם בית משפט קמא בפסק דינו.

3. בשנת 2014 קיימו המתלוננת והמערער קשר זוגי והתגוררו יחדיו בעיר ביום 14.2.2014 בשעה 20:00 בערך, המתלוננת שהתה בבית ידידה ואילו המערער המתין לה מחוץ לאותו בית. משם התקשר המערער אל המתלוננת באמצעות טלפון נייד וביקש ממנה לצאת החוצה ולהתלוות אליו לדירתם. המתלוננת עשתה כדברו. לאחר שהגיעו השניים לדירתם, פרץ ביניהם ויכוח שהתפתח למאבק אלים. במהלכו, הפיל המערער את המתלוננת אל הרצפה, חנק אותה באמצעות ידו, הטיח את ראשה על הרצפה, ונשך אותה. כתוצאה ממעשים אלו נחבלה המתלוננת במצחה, בגבה, בכתפה ובמרפק ידה השמאלית.

4. ומכאן לניסיון לרצח. לפי האמור בכתב האישום, אירוע זה התרחש ביום 15.8.2015, למעלה משנה לאחר פרידת בני הזוג. בשעה 19:07 של אותו היום, התקשר המערער אל המתלוננת וקבע עמה פגישה בגן ציבורי ב..... השניים נפגשו זמן קצר לאחר מכן. המערער ערך חיפוש על גופה של המתלוננת, לקח ממנה את מכשיר הטלפון הנייד שלה ואת תיקה, והניחם במרחק מה מן המקום. לאחר שיחה קצרה ביקש המערער מהמתלוננת להמתין לו בגן הציבורי

ועזב את המקום (להלן: החלק הראשון של האירוע). בסביבות השעה 20:07, שב המערער למקום כשהוא לבוש בבגדים ארוכים, ידיו עטויות כפפות, וברשותו סכין יפנית. המערער הוביל את המתלוננת לפינה חשוכה ומבודדת בגן. בשלב זה החלה המתלוננת לחשוד בכוונותיו ועל כן שאלה אותו האם בכוונתו לפגוע בה. המערער השיב למתלוננת "להרוג"; אמר לה כי הוא "יכול לקבור אותה פה"; ואז ניגש אליה, כרך את ידו סביב צווארה, הוציא את הסכין שבה הצטייד מבעוד מועד, דקר את המתלוננת בבטנה ושיסף את גרונה. לאחר שהמתלוננת נפלה ארצה, דקר אותה המערער דקירות מרובות בפלג גופה העליון: בבטנה, במותניה, בחזה שלה ובגבה; וכן הוסיף לחתוך את צווארה ולסתה - כל זאת בניסיון לגרום למותה. לאחר מכן אמר המערער למתלוננת שלא תספר לאיש על מעשיו, ועזב את המקום מבלי להזעיק עזרה (להלן: החלק השני של האירוע). המתלוננת גררה את עצמה לכיוון הכביש, שם אותרה על ידי עובר אורח שהזעיק עבודה כוחות הצלה. כתוצאה ממעשיו של המערער סבלה המתלוננת מקריסת שני צדי הריאות, מדימום בחלל הבטן, מקרעים בכבד ומחתיכים רבים במקומות שונים בגוף; ועל כן היא אושפזה ונותחה בבית החולים במשך כשבוע.

5. המערער כפר במיוחס לו בכתב האישום. במענה לאישום השני, המערער אמנם הודה כי ביום האירוע ביקרה המתלוננת בבית הידיד, אך טען כי הוא לא המתין לה שם, אלא פגש אותה רק כשהגיעה לביתם, נסערת ומסוממת. לטענתו, החבלות מהן סבלה המתלוננת באותו יום נגרמו לה עקב ניסיונו למנוע ממנה להתאבד בקפיצה מחלון חדר השינה שלהם - ניסיון שהוביל לנפילת שניהם לאחור; ועקב השתוללותה לאחר מכן. במענה לאישום הראשון, הכחיש המערער מפגש כלשהו עם המתלוננת ביום האירוע, טען כי כלל לא שוחח עמה בטלפון באותו יום, והעלה טענת אליבי. לדבריו, ביום האירוע, 15.8.2015, הוא שהה בדירת אמו ויצא משם לפרק זמן קצר בלבד בנוכחותם של שלושה עדים לפחות. בעדותו, לאחר ששמע את מכלול ראיות התביעה, שינה המערער את גרסתו והודה בחלקו הראשון של האירוע, תוך שהוא מכחיש את חלקו השני של האירוע העלה המערער בעדותו טענת אליבי צרה יותר. לדבריו, בזמן התרחשות התקיפה ומעשי הדקירה - בסביבות השעה 20:07 - הוא ליווה את חברת משפחתו למונית.

פסק הדין קמא

6. לאחר שמיעת ראיות הרשיע בית משפט קמא את המערער בכל אחד משני האישומים. התשתית הראייתית עליה ביסס בית המשפט את הרשעת המערער באישום השני כללה, כמובן, את עדות המתלוננת, אשר נמצאה מהימנה, סדורה וקוהרנטית. אל עדות זו התווספו הראיות הבאות, שחיזקוה: עדויותיהם של אמה של המתלוננת ושל שני חבריה, שבאזניהם התלוננה המתלוננת על מעשה התקיפה בסמוך להתרחשותה; תלונה שהגישה המתלוננת במשטרת ישראל לגבי אירוע התקיפה; ומצבה הפיזי של המתלוננת, שעלה בקנה אחד עם הדברים שמסרה בתלונתה ובעדות. בית המשפט שמע את עדות המערער ואת הסבריו ביחס לאירוע התקיפה, אך מצאם בלתי אמינים לנוכח הסתירות ודו-משמעות שנתגלו בהם וכן בשל אי-ההתאמה שבינם לבין פציעותיה של המתלוננת. כמו כן בחן בית המשפט שני מכתבי התנצלות שהמתלוננת שלחה למערער לאחר הגשת התלונה נגדו ואת ניסיונה לבטל את התלונה שהגישה - ראיות שהוגשו כחלק מפרשת ההגנה. בית המשפט מצא כי ראיות אלו יכולות להצביע, לכל היותר, על כך שהמתלוננת ריחמה על המערער ולא רצתה שיעונה לו רע, אך אין בהן כדי להטיל ספק ממשי בהתרחשותו של מעשה התקיפה כפי שהמתלוננת תיארה אותו. בית המשפט קבע ממצא זה לגבי עדותה של שכנה שהתגוררה בבניין בו גרו המתלוננת והמערער בתקופה הרלבנטית, לפיה המתלוננת אמרה לה כי "היה ריב כל כך חזק שהיא לא ידעה מה לעשות, והיא כמעט קפצה מהחלון". בית המשפט קבע כי אמרה זו של המתלוננת משתמעת לשתי פנים וכי אין בה כדי להוות חיזוק

משמעותי לגרסת המערער, שכאמור היתה רוויה בסתירות ונמצאה בלתי אמינה. על יסוד כל אלו, קבע בית משפט קמא כי התביעה הוכיחה מעבר לכל ספק סביר כי המערער תקף את המתלוננת עת שהייתה בת זוגו וגרם לה חבלה ממשית. בהתאם לכך, הרשיע בית המשפט את המערער בעבירה לפי סעיפים 380 ו-382(ג) לחוק העונשין.

7. בהתייחסו לאישום הראשון שעניינו ניסיון לרצח, בית משפט קמא דן באריכות בעדות המתלוננת והחליט ליתן בה אמון מלא. בית המשפט קבע כי המתלוננת הסבירה בצורה בהירה "את מסכת האירועים, את תיאור הנאשם, את חילופי הדברים, את הדקירות והחתכים, תוך שהיא מדגימה בדיוק את המנח שלה יחסית לנאשם, את המיקום של ידיו, את כיווני הנפת הסכין, את אופן חיתוך הצוואר". כאן המקום לציין, כי בשתי חקירותיה הראשונות במשטרה נמנעה המתלוננת מלהצביע על המערער כמי שתקף ודקר אותה ודיברה על ה"דמות" שאותה, לפי דבריה, לא יכלה לזהות בגלל החושך. המתלוננת זיהתה את המערער כמי שתקף ודקר אותה רק בחקירתה שלישית, לאחר שהבינה כי אם לא תספר את האמת תתחרט על כך. עוד סיפרה המתלוננת באותה חקירה כי היא פוחדת שהמערער יפגע בה וכי פחד זה מנע ממנה לספר את כל האמת בחקירותיה הראשונות. בית המשפט התייחס להודעות אלה בפסק דינו וקיבל את הסברה של המתלוננת כאמין. כמו כן קבע בית המשפט כי גרסת המתלוננת מקבלת חיזוק מראיות נוספות אשר כללו, עימות בין המתלוננת למערער, שבמהלכו דבקה המתלוננת בגרסה שהפלילה את המערער עליה חזרה במשפט; "הובלה והצבעה", שבמהלכן שחזרה המתלוננת את האופן בו הותקפה על ידי המערער; פלטי שיחות הטלפון בין המתלוננת למערער, אשר הצביעו על כך שהשניים שוחחו בזמנים שצוינו על ידי המתלוננת; צילומי מצלמות האבטחה אשר תיעדו גבר השוהה בפארק בקרבת המתלוננת, שפרטי לבושו זהים לאלו שלבש המערער בחלקו הראשון של האירוע; דברים שאמרה המתלוננת לאמה בהיותה מאושפזת בבית החולים בעקבות התקיפה; התיעוד הרפואי בנוגע למצב המתלוננת לאחר ביצוע העבירה; ופרטי לבושו של המערער שנמצאו מכובסים בדירת אמו בסמוך למועד האירוע. לגבי קבילותן של ראיות אלה לא היתה שום מחלוקת אמיתית, אך אציין בכל זאת כי אמרות המתלוננת, אשר נאמרו מחוץ לכותלי בית המשפט, שימשו את בית המשפט כראיה על עצם אמירתן אשר תומכת בעדותה, לאחר שהנאשם תקף את מהימנות המתלוננת; ועל כן אין מדובר כאן בעדות מפי השמועה.

8. בנוגע לאירוע הדקירה גופו, חשוב להוסיף כי המתלוננת ציינה בעדותה שהמערער ביקש ממנה כי תזכיר לו דבר רע שעשתה לו במהלך הקשר הזוגי, ושמיד לאחר שעשתה כדברו הוא החל לדקור אותה. פרט זה מצביע על המניע האפשרי שמאחורי מעשיו של המערער, אולם אין בו כדי להוכיח את המניע באופן ברור וחד-משמעי. מאחר שמניע ממילא איננו נחוץ להרשעתו של נאשם בניסיון לרצח, אסתפק בציון המניע האפשרי - אם כי לא ודאי - למעשי התקיפה והדקירה שהמערער ביצע.

9. בית המשפט דחה את טענת ההגנה לפיה נפל פגם במהימנות המתלוננת בשל הספק שהביע ד"ר מיכאל וייס, הרופא שטיפל במתלוננת לאחר האירוע, ביחס לסוג הסכין בה היא נדקרה. ד"ר וייס אמנם העיד תחילה כי להערכתו לא מדובר בסכין יפנית, אך לאחר מכן דייק בדבריו באמרו כי הוא "לא יכול לומר בוודאות איזו סכין ביצעה את החתכים והדקירות". באשר לעדות שמסר המערער להגנתו, בית משפט קמא מצאה "בלתי מהימנה, מניפולטיבית ורצופת סתירות בלתי מוסברות". בהקשר זה ציין בית המשפט את השקרים השונים שהתגלו בחקירתו של המערער; את השינוי החד בגרסאות האליבי שלו; ואת הודעותיו המפלילות, לרבות ראשית הודאה, להן יוחס משקל משמעותי בקביעת בית המשפט כי היה זה המערער שתקף ודקר את המתלוננת ביום 15.8.2015. הודעות אלו כללו את אמירתו של המערער לבת זוגו לשעבר יום לאחר האירוע, לפיה הוא צריך ללכת לתחנת המשטרה מפני ש"היו מכות"; וכן את

ראשית הודאתו במעשים שעשה, העולה מן הדברים שאמר לשוטר התורן מיד לאחר שהגיע לתחנת המשטרה, לפיהם הוא בא כדי להסגיר את עצמו "לאחר שפצע את בת הזוג שלו מאתמול באירוע".

10. בית משפט קמא גם בחן בקפידה את גרסת האליבי הצרה של המערער, וקבע כי זו כלל איננה רלבנטית לזמן התקיפה. קביעתו זו של בית המשפט נסמכה על פרק הזמן בו ארעה התקיפה: 20:07 - 20:17; על המרחק הקצר שבין בית אמו של המערער לגן הציבורי, אותו ניתן לגמוע בהליכה רגלית בתוך פחות משתי דקות; ועל עדויותיהם של עדי ההגנה, מהן עלה כי המערער לא שהה במחיצתם לאחר השעה 20:05. יצוין כי המערער התגורר אז בדירה אשר נמצאת באותו בניין הקרוב לפארק, שבו נמצאת דירתה של אמו - וכי בית משפט קמא נתן את דעתו גם לפרט זה.

11. כמו כן שאל את עצמו בית המשפט שאלה פשוטה: האם ייתכן שהמתלוננת הותקפה ונדקרה באכזריות על ידי אדם אחר לאחר שהמערער השאירה בפארק בגפה, ולאחר מכן החליטה להאשים את המערער, באופן שיקרי וביודעין, בתקיפה ובדקירות? לשאלה זו השיב בית המשפט בלאו מוחלט, תוך שהוא נותן אמון מלא בעדות המתלוננת ובהסבריה להימנעותה מהפללת המערער בתחילת החקירה; ובכך שלמתלוננת לא היתה שום סיבה נראית לעין לרקום עלילת שווא נגד המערער, שבאותה נקודת זמן כבר יצא מחייה.

12. בשים לב למכלול השיקולים האמורים, קבע בית משפט קמא כי עובדות האישום הראשון אף הן הוכחו מעבר לכל ספק סביר - ומנקודה זו, הדרך להרשעת המערער בניסיון לרצח הייתה קצרה. על פי מבחן הקרבה המספקת לביצוע העבירה המושלמת, קבע בית המשפט כי נסיבות האירוע מגבשות את היסוד העובדתי של עבירת הניסיון לרצח. בהתייחסו ליסוד הנפשי, נעזר בית המשפט בחזקה לפיה אדם מתכוון לגרום לתוצאות הצומחות באופן טבעי ובהסתברות גבוהה ממעשיו, וקבע כי נסיבות המקרה דכאן - דקירות מרובות בפלג גופה העליון של המתלוננת, שיסוף גרונה, והפקרתה לדמם למוות - מקימות חזקה זו. בית המשפט ציין בהקשר זה כי קביעתו עולה בקנה אחד עם אמירותיו של המערער בזמן האירוע ועם אינדיקציות נוספות לכוונה להמית אשר פותחו בפסיקה: הכלי ששימש לביצוע המעשה; אופן הביצוע; וכן מהות ומקום הפגיעה בקורבן.

13. למרות שהמערער טען כי לא היה שיכור בזמן האירוע, בית משפט קמא ראה לנכון לייחס משקל לדברי המתלוננת שהעידה כי המערער היה "במצב שתוי". בהקשר זה, קבע בית המשפט כי המערער לא היה שיכור באופן שעשוי לשלול את קיומה של יכולתו לשלוט על מעשיו או את הכוונה להמית בהתאם לכללים הקבועים בסעיף 34ט לחוק העונשין.

14. לבסוף קבע בית המשפט כי המערער עשה את אשר עשה בהיעדר קנטור מצד המתלוננת, ותוך הכנה; ועל כן הרשיע אותו בניסיון לרצח, עבירה לפי סעיף 305(1) לחוק העונשין.

15. ביום 30.11.2016 גזר בית משפט קמא את דינו של המערער. בנוגע לאישום השני, נקבע בגזר הדין כי המערער פגע בערכים החברתיים המוגנים של כבוד האדם, בריאותו ושלמות גופו. בית המשפט התייחס לחומרה הגלומה במעשי אלימות בתוך התא המשפחתי ובמערכת זוגית; להכרח בהשתתפות ענישה ממשית ומרתיעה במקרים אלה; ולענישה הנוהגת במקרים כגון זה שלפנינו. לזכותו של המערער זקף בית המשפט את העובדה כי למעשה העבירה לא

קדם תכנון כלשהו. בשים לב לשיקולים אלה נקבע כי מתחם הענישה ההולם באישום זה נע בין 6 חודשי מאסר, שירוצו בדרך של עבודות שירות, ל-10 חודשי מאסר בפועל. בהתייחסו אל האישום הראשון, קבע בית המשפט כי המערער במעשיו הסב פגיעה חמורה לערכים החברתיים המוגנים של חיי אדם, כבודו, שלמות גופו ונפשו, וכן של שלום הציבור וביטחונו. בית המשפט הביא בחשבון את הנזקים הפיזיים והנפשיים הקשים שנגרמו למתלוננת, אשר אך כפסע היה בינה לבין המוות; את חומרתה של עבירת הניסיון לרצח; ואת מדיניות הענישה הנוהגת במקרים כגון דא. לאחר מכן עמד בית המשפט על נסיבות ביצוע העבירה, כולל התכנון המדוקדק שקדם לביצועה והאכזריות שהפגין המערער כלפי המתלוננת. בהתחשב בכל אלו, קבע בית המשפט כי מתחם הענישה באישום זה יעמוד בין 10 ל-18 שנות מאסר בפועל.

16. בבוחנו את הנסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירות, התייחס בית המשפט לעובדה שלמערער לא היה עבר פלילי; לגילו הצעיר יחסית; לכך שלפני האירועים נשוא כתב האישום המערער ניהל אורח חיים נורמטיבי, ואף תרם רבות לחברה, בין היתר במסגרת שירותו הצבאי במבצעים "צוק איתן" ו"עופרת יצוקה"; וכן לפגיעה שתיגרם למערער ולמשפחתו כתוצאה מענישתו באמצעות מאסר ממושך. כמו כן צויין כי לא תיזקף לחובתו של המערער כפירתו באשמה. בהתחשב בכל אלו, השית בית משפט קמא על המערער את העונשים המפורטים בפסקה 1 לעיל; ומכאן הערעור שלפנינו.

טענות הצדדים

17. המערער חילק את טענותיו לשלושה ראשים. הראש הראשון מתייחס להכרעת הדין, על שני חלקיה; הראש השני מתייחס להתקיימותו של היסוד הנפשי בעבירת הניסיון לרצח, כטענה חלופית; ואילו הראש השלישי מתמקד בעונשו של המערער, כטענה חלופית נוספת.

18. ביחס להכרעת הדין בשני האישומים טוען המערער כי בית משפט קמא טעה באימוצו את גרסאותיה של המתלוננת על פני גרסאותיו שלו. לדברי המערער, הדברים שהוא מסר להגנתו במהלך עדותו נתמכים בראיות מוצקות שלא יוחס להן משקל ראוי. ראיות אלה כוללות, בין היתר, את טענת אליבי של המערער וכן עדויות שונות אשר מאמתות את האליבי.

19. לחלופין טוען המערער, ביחס לאישום הראשון, כי על יסוד התשתית הראייתית הקיימת ניתן היה להרשיעו אך ורק בתקיפה הגורמת חבלה ממשית בנסיבות מחמירות - עבירה לפי סעיפים 380 ו-382(ג) לחוק העונשין, שהעונש המירבי בגינה הוא שש שנות מאסר - וזאת, מאחר שכוונתו להמית את המתלוננת לא הוכחה מעבר לכל ספק סביר. לטענת המערער, לא ניתן ללמוד על כוונה כאמור מטיב הפגיעות במתלוננת ומצורתן, שכן אלו לא היו חמורות כלל וכלל, בהתחשב בכך שהמתלוננת שוחררה מאשפוז זמן קצר לאחר האירוע. כמו כן טוען המערער כי אמירתו בתחנת המשטרה, לפיה הוא מעוניין להסגיר את עצמו בשל פציעת בת זוגו, וכן אמירתו למתלוננת בזמן האירוע - "אם את לא מספרת אז אני לא מספר" - מחזקות אף הן את המסקנה כי הוא התכוון רק לפצוע את המתלוננת ולא להמיתה.

20. למצער, טוען המערער נגד גזר הדין. לגישתו, העונש שהשית עליו בית משפט קמא מחמיר עמו יתר על המידה בהשוואה לרמת הענישה הנוהגת במקרים דומים וחמורים יותר. לטענת המערער, עונשו החמור נובע מכך שבית

המשפט לא ייחס משקל ראוי לשיקולים לקולא, וביניהם גילו הצעיר; היותו נטול עבר הפלילי; ותרומתו למדינת ישראל במסגרת שירותו הצבאי.

21. המדינה, מנגד, סומכת את ידיה על פסק הדין קמא ומבקשת כי נדחה את הערעור על כל חלקיו. לטענתה, ערעור זה, רובו ככולו, ממוקד בתקיפת ממצאי עובדה ומהימנות של בית משפט קמא. עוד טוענת המדינה כי מרבית טיעוניו של המערער כבר נדונו ונדחו על ידי בית משפט קמא. המדינה סבורה אפוא כי לא קיימת שום עילה שבכוחה להצדיק את התערבותו של בית משפט זה בהכרעת הדין ובגזר הדין מושא הערעור.

22. לגופם של הדברים טוענת המדינה כי בית משפט קמא בחן בקפדנות רבה את מכלול הראיות שהובאו בפניו וכי לא ניתן לומר שהוא התעלם מחלקן או לא ייחס להן משקל ראוי. באשר ליסוד הנפשי הדרוש להתהוותו של הניסיון לרצח בו נמצא המערער אשם, טוענת המדינה כי אין בכוחן של האמירות הסתמיות אליהן הפנה המערער כדי לסתור את חזקת הכוונה שקמה בעניינו. באשר לגזר הדין - המדינה סבורה כי בהתחשב בחומרתן של העבירות בהן הורשע המערער, בנסיבות ביצוען ובאופיין האלים, אשר מעיד על אופיו של המערער, העונש שגזר עליו בית משפט קמא הוא עונש הולם שאיננו סוטה במאומה ממדיניות הענישה הנוהגת.

דיון והכרעה

23. לאחר שבחנתי את פסק דינו של בית משפט קמא, שקלתי את נימוקי הערעור ושמעתי את טענות הצדדים בדיון אשר נערך לפנינו, הגעתי למסקנה כי דין הערעור - על כל חלקיו - להידחות; וכך אציע לחברי לעשות.

הערעור על הכרעת הדין

24. הלכה היא עמנו כי בית משפט זה, ביושבו על מדין כבית משפט לערעורים פליליים, איננו מתערב בממצאי עובדה ומהימנות שהערכאה הדיונית קבעה בהתבסס על התרשמותה הישירה מעדים שהעידו בפניה ועל ניתוח מקיף של מכלול הראיות (ראו למשל: ע"פ 1072/15 שיניס נ' מדינת ישראל, פסקה 24 (10.11.2015); ע"פ 2848/14 סיגר נ' מדינת ישראל, פסקה 26 (12.11.2014); ע"פ 4655/12 אדרי נ' מדינת ישראל, פסקה 25 (29.9.2014); ע"פ 993/00 נור נ' מדינת ישראל, פ"ד נו(6) 205, 219-220 (2002); ע"פ 9352/99 יומטוביאן נ' מדינת ישראל, פ"ד נד(4) 632, 643-645 (2000); ע"פ 316/85 גרינוולד נ' מדינת ישראל, פ"ד מ(2) 564, 573 (1986)). המערער מבקש כי נסטה מהלכה יסודית זו בבואנו להכריע בערעור על ההרשעה שהניח לפנינו, אך זאת לא נוכל לעשות. בנסיבות המקרה דנן לא חל שום חריג אשר עשוי להצדיק סטייה כאמור. אשר על כן, נחה דעתי כי אין מקום לשנות ממה שקבע בית משפט קמא לעניין ממצאי העובדה והמהימנות (ראו גם ע"פ 7401/07 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 5 לפסק דינו של השופט י' דנציגר (31.7.2008)).

25. אדון תחילה בהרשעת המערער בניסיון לרצוח את המתלוננת. בית משפט קמא האמין לעדות המתלוננת בכל הקשור לאירוע התקיפה, שכאמור כלל את שיסוף גרונה וכן דקירות מרובות בפלג גופה העליון. בד-בבד, דחה בית

המשפט את גרסת האליבי של המערער לאחר שקבע כי מדובר בגרסה שקרית. החלטות אלו של בית משפט קמא מבוססות על ניתוח קפדני ומפורט של חומר הראיות, ובניתוח זה אינני מוצא שום פגם.

26. לאמיתו של דבר, המקרה שלפנינו הינו פשוט למדי. היא עיר ללא רוחות רפאים. ברי הוא, כי המתלוננת הותקפה באכזריות על ידי אדם; והשאלה העובדתית היחידה שניצבת לפנינו היא האם אותו אדם הוא המערער. התיזה לפיה המערער אינו אותו אדם מספרת את הסיפור הבא: המערער נפגש עם המתלוננת בפארק; עזב אותה שם לאחר ששוחח עמה; וזמן קצר לאחר מכן הגיע לפארק מאן דהוא בעל יד זדונית האוחזת בסכין, תקף את המתלוננת, שיסף את גרונה, דקר אותה דקירות מרובות בפלג גופה העליון ועזב את המקום. צירוף מקרים זה הוא מן המופלאות שפורצות את גבולות הדמיון; ודומה כי לא נתקשה לדחותו בשתי ידיים אם נעמיד מולו את ראשית ההודאה של המערער, שקשרה אותו למעשה התקיפה האמור; את העובדה שלמתלוננת לא היתה שום סיבה נראית לעין למסור למשטרה ולבית המשפט דבר שקר באשר לזהות העבריין שדקר אותה; ואת קפיצת המערער מאליבי אחד לאליבי אחר, אותן ניתן לדמות למעשהו של "להטוטן בקרקס הרוכב בעת ובעונה אחת על שני זוגות אופניים" (ראו רע"א 4224/04 בית ששון בע"מ נ' שיכון עובדים והשקעות בע"מ, נט(6) 625, פסקה 15 לפסק דינו של השופט א' גרוניס (כתוארו אז) (2005)). מעשה להטוטים זה, כפי שאמר אז השופט גרוניס - "אפשרי בקרקס אך לא בבתי המשפט". מהאמור לעיל עולה, אם כן, כי אין שום ספק, ולו הקל שבקלים, בכך שהמתלוננת מסרה עדות אמת וכי גרסתה אשר האשימה את המערער בניסיון לרצחה היא גרסת אמת, כפי שקבע בית משפט קמא.

27. באשר לעדותו של ד"ר וייס, עליה נסמך המערער בטעונו - עדות זו לא מעלה ולא מורידה. אוסיף בקיצור נמרץ, כי עדות זו לא היתה עוזרת למערער גם אילו ניתן היה לקבוע על יסודה כי המערער, בניגוד לתיאוריה, לא נדקרה באמצעות סכין יפנית אלא באמצעות סכין מסוג אחר. הדבר שיחרוץ את הדין במקרה דנן הוא לא סוג הסכין ויכולתו של הקורבן לזהותו ברמת ודאות כזו או אחרת, אלא זיהויה של היד הזדונית אשר אחזה בסכין ודקרה את הקורבן. יד זו ללא ספק היתה ידו של המערער, ובזאת נסתפק.

כוונת קטילה

28. חזקת הכוונה קובעת כי אדם בר-דעת הפועל מרצון חופשי מתכוון להביא לתוצאות הטבעיות של מעשהו (ראו ע"פ 2418/17 קוטינה נ' מדינת ישראל, פסקאות 15-16 (25.10.2018) והאסמכתאות המובאות שם (להלן: עניין קוטינה)). לית מאן דפליג, כי תקיפה אגרסיבית כמו זו שביצע המערער, אשר כללה דקירות מרובות וחתכים במקומות גוף רגישים כמו צוואר, חזה, גב ובטן, מעידה כמאה עדים על כוונתו להמית את המתלוננת. התנהגות המערער לאחר התקיפה, אשר כללה את הפקרת המתלוננת בעודה פצועה קשה, אף היא מצביעה על מודעותו להתרחשות התוצאה הקטלנית(ע"פ 7620/11 מסיכה נ' מדינת ישראל (27.7.2014); ע"פ 2458/11 סולוביוב נ' מדינת ישראל (7.1.2014)).

29. לטענת המערער, בנסיבות המקרה דנן חזקת הכוונה נסתרה, שכן אמירותיו בתחנת המשטרה ובזירת האירוע מעלות ספק סביר לגבי כוונתו להמית את המתלוננת. טענה זו תלויה על בלימה. האמירות אליהן הפנה המערער הינן עמומות ונתונות למספר פרשנויות. אין בכוחן של אמירות מעין אלו - אשר נאמרו לאחר המעשה - כדי לעורר ספק סביר

באשר לכוונותיו של המערער בזמן שדקר את המתלוננת באכזריות רבה. אמירותיו אלו עשויות, לכל היותר, להוביל למסקנה לפיה רק לאחר ביצוע המעשה התעוררו בליבו של המערער רגשי חרטה, אך בכך אין כדי להועיל לו. לפי עקרון הסימולטניות, בצורתו הבסיסית, היסוד העובדתי והיסוד הנפשי אשר נדרשים להתהוותה של עבירה צריכים להתקיים בעת ובעונה אחת (ע"פ 8107/10 עזר נ' מדינת ישראל, פסקאות 36-37 (9.9.2013)). כפי שכבר הזדמן לי להסביר, תנאי זה איננו רק תנאי הכרחי להתהוות העבירה, אלא גם תנאי מספיק, שכן כוונה פלילית אינה אלא הסינרגיה שבין המעשה העברייני לבין הפעילות המוחית שגורמת למעשה להיעשות כפי שנעשה. מחשבות ורגשות למיניהם, שמחוץ לאותה סינרגיה, אינם מעלים ואינם מורידים (ראו עניין קוטינה, פסקאות 11-19). למעלה מן הנדרש, אוסיף כי בית משפט קמא ממילא לא האמין למערער ולהסבריו, וכי בממצא החלטי זה אין בידינו כל סיבה להתערב.

30. אציין במאמר מוסגר, כי מצבו השתוי של המערער בשעת התקיפה אף הוא אינו יכול לשלול את כוונתו לגרום למותה של המתלוננת. בית משפט קמא קבע כי מעשיו של המערער העידו על שליטתו בנעשה ועל המטרה שהיתה לו בשעת המעשה. בקביעה ברורה זו לא נתבקשנו להתערב, וממילא אין כל סיבה שנעשה כן מאחר שהיא עולה בקנה אחד עם כלליה של דוקטרינת השכרות (ראו ע"פ 7020/17 מכניצקי נ' מדינת ישראל, פסקאות 33-37 (26.11.2018)).

31. הפועל היוצא מכל אלה הוא כי מכלול נסיבות המקרה שלפנינו, יחד עם הממצאים העובדתיים שקבעה הערכאה הדיונית, מובילים אל המסקנה החד-משמעית כי המערער תקף את המתלוננת ודקרה באכזריות במטרה להמיתה, ובכך ביצע ניסיון לרצח.

32. ומכאן לאישום השני, הפחות חמור, שעניינו תקיפה הגורמת חבלה ממשית בנסיבות מחמירות. המערער מלין על כך שבית משפט קמא אימץ את גרסתה של המתלוננת על כרעיה ועל קרבה, למרות שלא הייתה לה שום אחיזה בחומר הראיות. טענה זו טוב היה אילו לא נטענה כלל. בית משפט קמא ביסס את ממצאי המהימנות שלו ביחס למתלוננת ולעדויותה באופן ברור ומשכנע: ממצאים אלו הושתתו על עדויותיהם של חברי המתלוננת ושל אמה; על התלונה שהגישה המתלוננת במשטרה; ועל התיעוד הרפואי שהוגש לבית המשפט - כאשר כל אלה תאמו את עדות המתלוננת, שהרשימה את בית המשפט כעדות אמינה מעבר לכל ספק סביר. לעומת זאת, גרסתו של המערער הייתה רצופה סתירות ולא תאמה את המסמכים הרפואיים שהוגשו לבית המשפט. בית המשפט נדרש גם לראיות אליהן הפנה אותנו המערער, שעיקרן ניסיון המתלוננת לבטל את התלונה שהגישה נגד המערער ומכתבי ההתנצלות ששלחה לו. בית המשפט קיבל את הסבר המתלוננת לפיו מעשיה אלו נבעו מהעצב שחשה עקב מעצרו של המערער, שהיה בן זוגה באותה תקופה, ולא משום שבדתה את התלונה מליבה. אינני רואה שום סיבה להתערב בקביעתו זו של בית משפט קמא. אוסיף כי קביעה זו עולה בקנה אחד לא רק עם חומר הראיות, אלא גם עם השכל הישר.

33. מטעמים אלה, אין זה ראוי, לדעתי, שנתערב התערבות כלשהי בהכרעת דינו של בית משפט קמא. הכרעת דין זו עומדת על יסודות איתנים.

גזר הדין

34. המקרה שלפנינו מהווה חלק מתופעה נרחבת הרבה יותר של אלימות קשה בין בני זוג; תופעה מצערת אשר ממשיכה להעסיקנו דרך קבע, כאשר מעשי אלימות כאמור הולכים ומתרבים ואכזריותם עולה מדרגה אחר מדרגה. הביטוי "אלימות בין בני זוג" איננו משקף נאמנה את המציאות העגומה שמאחוריו. המדובר הוא, על פי רוב, במעשי אלימות של גברים בנשותיהם אשר נעשים בין כתלי הבית או בסביבה פרטית אחרת באין רואה, באין מפריע, ובאין שומע - או באין מי שרוצה לשמוע; וזאת תוך ניצול בוטה של פערי הכוחות הפיזיים והתלות הרגשית והכלכלית שבין העברין לנפגעת העבירה (ראו ע"פ 669/12 עמיאל נ' מדינת ישראל, פסקה 3 (19.4.2012)). בגינוי ובהוקעה של מבצעי עבירות אלה אין די; את הגינוי וההוקעה כאמור יש לגבות על ידי הטלת עונשים הולמים ומרתיעים על בני הזוג האלימים. בעניין זה חשוב שנזכור דברים נכוחים שאמר השופט המנוחאדמונד א' לוי ז"ל בע"פ 618/06 מדינת ישראל נ' פלוני (19.3.2007):

"זהו גילוי נוסף של נגע האלימות שפשה בחברה הישראלית בכלל, וביחסים בתוך המשפחה בפרט. חדשות לבקרים אנו מתבשרים על גבר נוסף שחבל בבת-זוגו, ולא מעטים הם המקרים שהתקיפות הסתיימו במותה של הקורבן. את הרוח הרעה הזו יש לעקור מן השורש, ומקום שהסברה וחינוך לא עושים את שלהם, מצווה בית המשפט לתרום את תרומתו בדרך הענישה שינהיג".

35. ניסיון לרצח ככזה נמצא ברשימת העבירות החמורות ביותר בספר חוקינו; ועל כך אין צורך להכביר במילים - לא בכדי העונש המירבי שנקבע בצדה של עבירה זאת עומד על עשרים שנות מאסר (ראו ע"פ 3250/17 פינטו נ' מדינת ישראל, פסקה 24 (14.10.2018); ע"פ 3030/15 אחמד מוגרבי נ' מדינת ישראל, פסקה 35 (19.4.2016)). בית משפט זה עמד לא אחת על חובתנו לנהוג ביד קשה כלפי מבצעי עבירה זו אשר באה לפגוע בחיי אדם (ראו למשל ע"פ 4372/13 סיסאי נ' מדינת ישראל, פסקה 18 (6.8.2014)) - עיקרון אשר חל ביתר שאת מקום שקורבן העבירה היא בת זוגו של מבצעה (ראו למשל ע"פ 5797/11 צסן נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (5.8.2012)).

36. במקרה דכאן, גזר הדין שנתן בית משפט קמא מנומק ומפורט היטב, וכולל התייחסות מקיפה ומאוזנת למכלול השיקולים הצריכים לעניין העונש - וביניהם גם לשיקולים לקולא עליהם עמד המערער בערעורו: גילו הצעיר; היותו נטול עבר פלילי; וכן תרומתו הרבה למדינת ישראל במסגרת שירותו הצבאי. בשיקולים אלה, חרף חשיבותם, אין כדי להפחית מחומרת מעשיו של המערער, שהכה נמרצות ודקר באכזריות את מי שהייתה בת זוגו, תוך שהוא מנסה להביא למותה. כפי שכבר ציינתי, עבירות אלו מחייבות ענישה קשה ובלתי מתפשרת, המעניקה משקל ראוי לשיקולי גמול והרתעה כאחד. לדברים אלו ראוי להוסיף כי במזל בלבד לא נגדעו חייה של המתלוננת - ומזל זה פעל במקרה דנן גם לטובת המערער, כאשר מנע את הרשעתו ברצח, עבירה שעונשה הרגיל הוא מאסר עולם. משכך, סבורני כי אין בעונש של חמש-עשרה שנות מאסר בפועל אשר הושת כל סטייה מרמת הענישה המקובלת בעבירות דומות.

סוף דבר

37. לנוכח הטעמים שבוארו לעיל, הנני מציע לחברי לדחות את הערעור על כל חלקיו.

השופט נ' הנדל:

אני מסכים.

שופט

השופט ד' מינץ:

אני מסכים.

שופט

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט א' שטיין.

ניתן היום, י"ג בתמוז התשע"ט (16.7.2019).

שופט

שופט

שופט

דג F05.docx_17002410